

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی

نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی) -
هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۴۸۰۹

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. نفتا	۲
۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس	۲
۱-۲. نفتا؛ پالایش نفت شیراز	۳
۲. MTBE	۴
۳. آیزوفید	۴
۴. آیزوریسایکل	۴
۵. حلال‌ها	۶
۵-۱. حلال ۴۰۲	۶
۵-۲. حلال ۴۰۴	۸
۵-۳. حلال ۵۰۲	۹
۵-۴. حلال ۵۰۳	۱۰
۶. رافینیت	۱۲
جمع‌بندی	۱۳

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرد. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند. پس از پایان مهلت سه‌ماهه اولیه، کد عمومی مذکور مجدداً توسط سازمان ملی استاندارد ایران به مدت شش ماه تمدید شد و اعتبار آن تا تاریخ ۱۴۰۵/۱۲/۲۵ ادامه یافت. از این رو، الزامات و فهرست مواد اولیه تعیین‌شده در این کد، در دوره مورد بررسی گزارش نیز همچنان مبنای قابل استناد برای واحدهای تولیدی مشمول بوده است.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراک‌هایی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک‌ها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای

غالب بازار از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

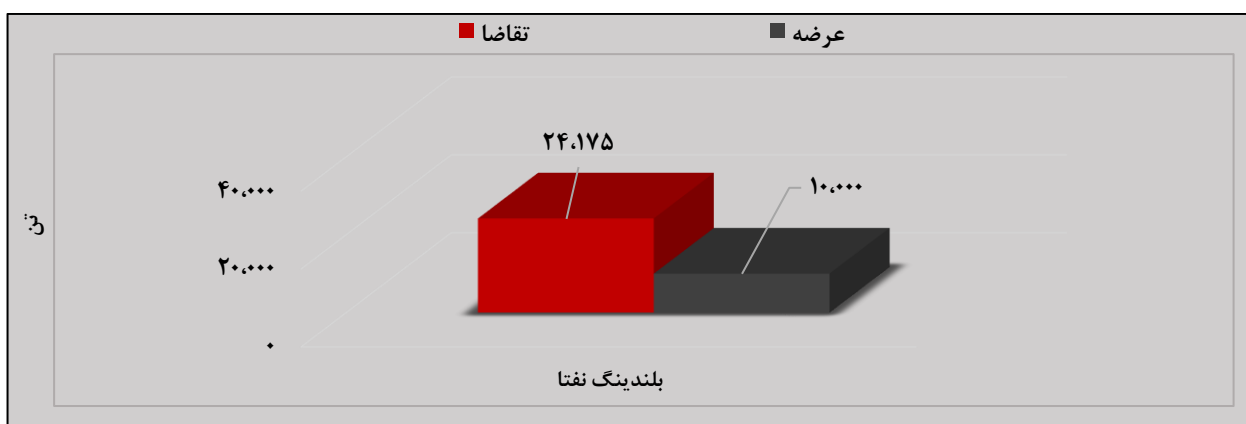
۱. نفتا

نفتا در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط دو تولیدکننده، پالایش نفت بندرعباس و پالایش نفت شیراز، در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه شد که در ادامه، مروری بر عملکرد این تولیدکنندگان در هفته مذکور خواهیم داشت.

۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس

پالایش نفت بندرعباس در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، تنها بلندینگ نفتا را در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۱۰ هزار تن بلندینگ نفتا عرضه کرده است. در مقابل، برای این محصول ۲۴ هزار و ۱۷۵ تن تقاضا به ثبت رسید که نشان‌دهنده شکل‌گیری ۱۴ هزار و ۱۷۵ تن کسری عرضه در معاملات بلندینگ نفتا این شرکت در هفته مورد بررسی است. بر این اساس، حجم عرضه انجام‌شده تنها توانست حدود ۴۱ درصد از تقاضای ثبت‌شده را پوشش دهد و در نتیجه، بلندینگ نفتا پالایش نفت بندرعباس با فشار قابل توجه تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر نیاز موجود بازار همراه بوده است.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای نفتای پالایش نفت بندرعباس؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

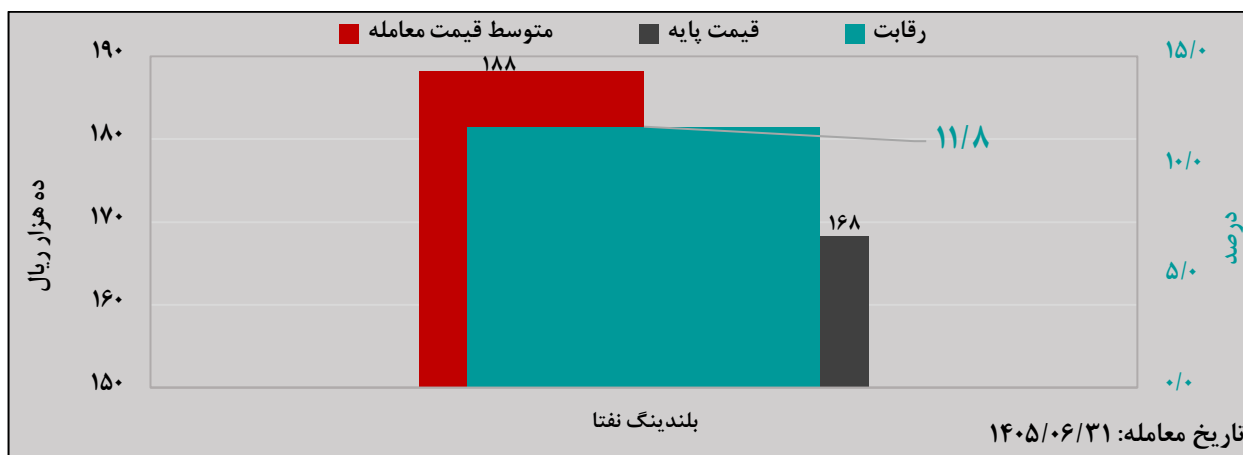

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و وضعیت معاملات بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار قابل توجه تقاضا در این عرضه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت منجر شده است؛ به گونه‌ای که بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس با ۱۱/۸ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۸۸ هزار تومان به

ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، کسری قابل توجه عرضه در برابر تقاضا، علاوه بر محدود کردن پوشش تقاضای ثبت شده، در افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه نیز منعکس شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی بلندینگ نفتا شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

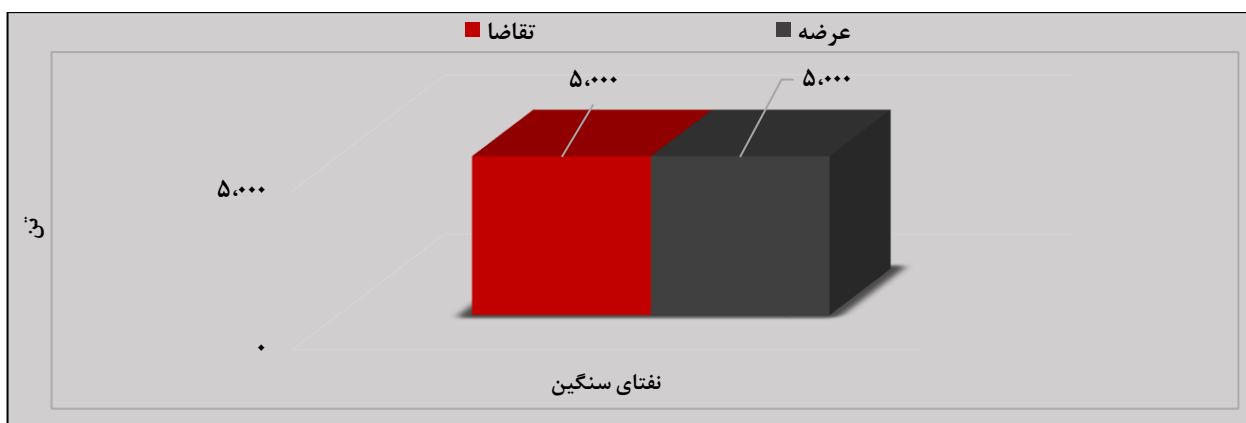

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۱-۲. نفتا؛ پالایش نفت شیراز

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، شرکت پالایش نفت شیراز تنها نفتای سنگین را در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه کرد. داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که حجم عرضه نفتای سنگین این شرکت ۵ هزار تن بوده است. در سمت تقاضا، برای نفتای سنگین نیز به میزان ۵ هزار تن تقاضا به ثبت رسید که معادل حجم عرضه این محصول بوده است. در نتیجه، در این عرضه تناسب کامل میان حجم عرضه و تقاضای ثبت شده برقرار بوده و معامله نفتای سنگین پالایش نفت شیراز بدون کسری یا مازاد عرضه انجام شده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای نفتای شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

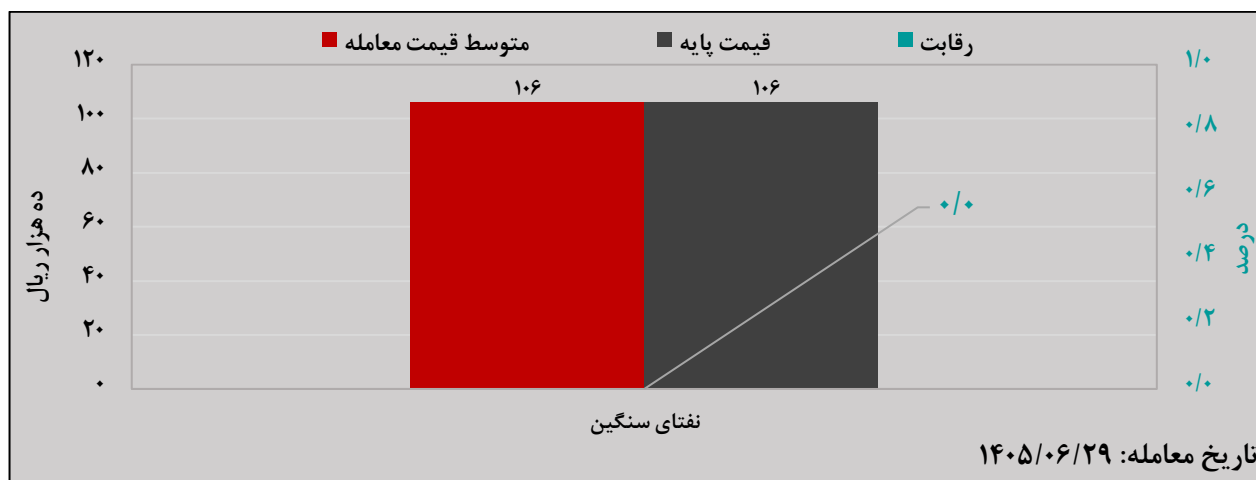

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معاملات و قیمت پایه عرضه نفتای شیراز در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به تناسب میان حجم عرضه و تقاضای نفتای سنگین این شرکت، فشار مؤثر تقاضا در این عرضه

شکل نگرفته است. بر همین اساس، رقابت قیمتی نیز برای نفتای سنگین پالایش نفت شیراز ایجاد نشد و این محصول در نهایت بدون افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه عرضه و در سطح قیمت پایه در بورس انرژی معامله شد. بنابراین، در هفته مورد بررسی، تناسب میان عرضه و تقاضا با نبود فشار قیمتی و انجام معامله در سطح نرخ پایه همراه بوده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی نفتای سنگین شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات نفتا در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ از تفاوت محسوس شرایط عرضه و تقاضا میان دو عرضه‌کننده حکایت دارد؛ به‌گونه‌ای که در عرضه بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس، محدودیت عرضه در برابر تقاضای قابل‌توجه، کسری عرضه و فشار قیمتی ایجاد کرد و این عدم‌توازن در قالب رقابت و افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منعکس شد. در مقابل، عرضه نفتای سنگین پالایش نفت شیراز از تناسب کامل میان عرضه و تقاضا برخوردار بود و نبود فشار مؤثر تقاضا، معامله در سطح قیمت پایه و بدون رقابت قیمتی را به دنبال داشت. بر این اساس، رفتار معاملات نفتا در این هفته نشان می‌دهد که نحوه انعکاس شرایط بازار در قیمت‌ها، بیش از حجم عرضه به میزان عدم‌تعادل میان عرضه و تقاضا و شدت تقاضای مؤثر در هر عرضه وابسته بوده است.

۲. MTBE

MTBE طی هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۳. آیزوفید

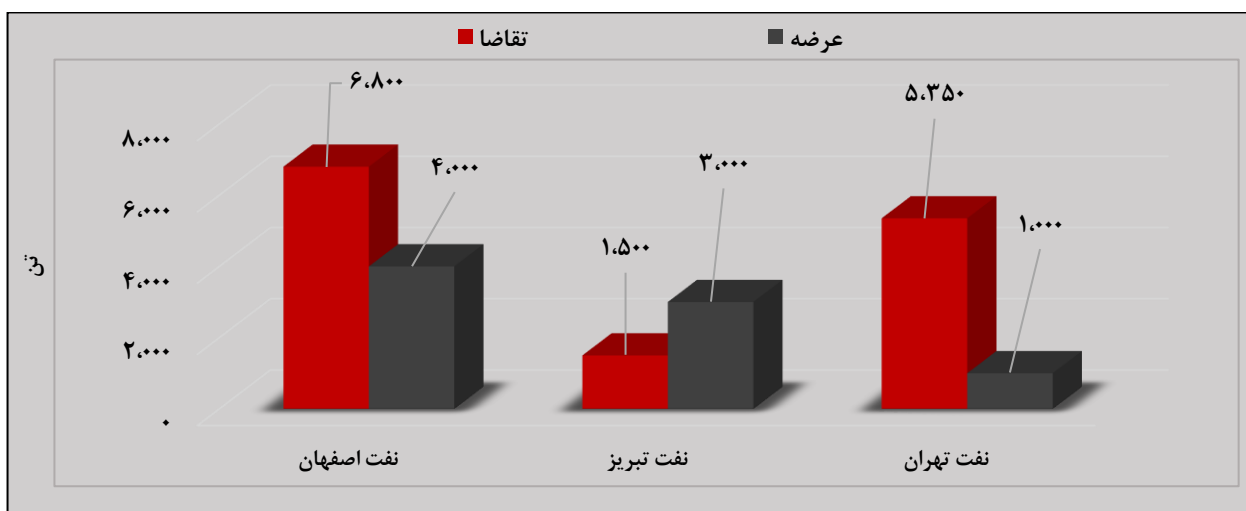
آیزوفید طی هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۴. آیزوریسایکل

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط سه پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۴ هزار تن، بیشترین حجم عرضه را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده این محصول به خود اختصاص داده است.

در سمت تقاضا نیز بیشترین میزان تقاضای ثبت‌شده مربوط به آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان با ۶ هزار و ۸۰۰ تن بوده است. همچنین، مقایسه حجم عرضه و تقاضا برای عرضه‌های سه پالایشگاه نشان می‌دهد که آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران به ترتیب با کسری عرضه ۲ هزار و ۸۰۰ تن و ۴ هزار و ۳۵۰ تن مواجه بوده‌اند. در این میان، عرضه پالایش نفت تهران با حجم ۱ هزار تن، با تقاضایی معادل ۵/۳۵ برابر حجم عرضه مواجه شده است. در مقابل، آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز با مازاد عرضه ۱ هزار و ۵۰۰ تنی مواجه بوده و حجم عرضه آن حدود ۲ برابر تقاضای ثبت‌شده بوده است.

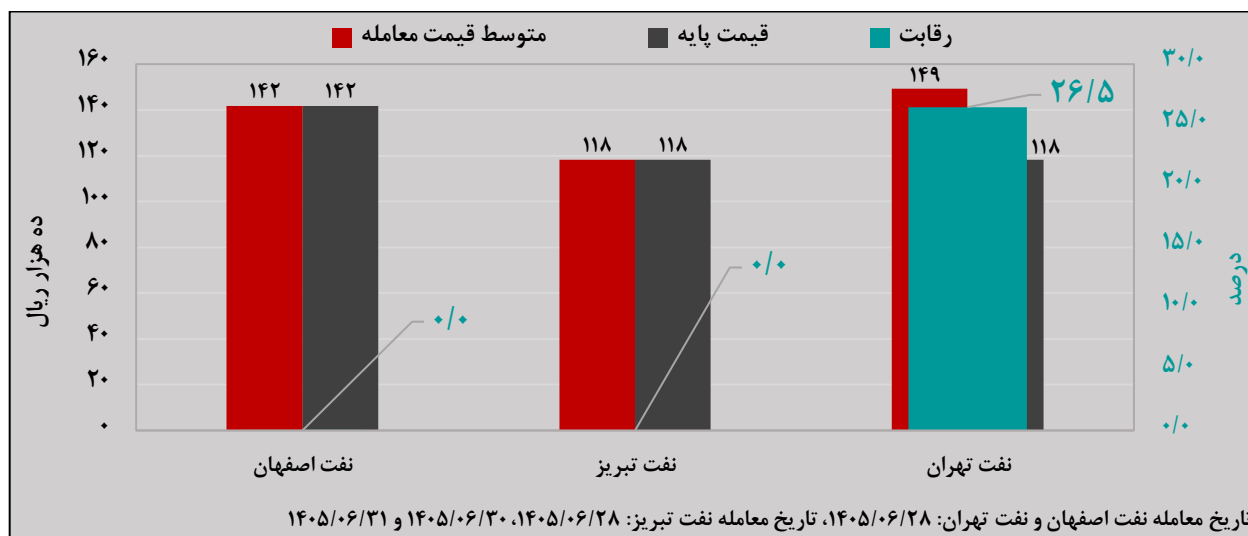
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و متوسط قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که تفاوت در شرایط عرضه و تقاضا، به رفتار قیمتی متفاوتی در معاملات سه پالایشگاه منجر شده است. در عرضه پالایش نفت اصفهان، با وجود فشار تقاضا و ثبت کسری عرضه، رقابت قیمتی شکل نگرفت و آیزوریسایکل این شرکت در نهایت در سطح قیمت پایه عرضه معامله شد. همچنین، آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز که با مازاد عرضه و نبود فشار مؤثر تقاضا مواجه بود، بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه به فروش رسید. در مقابل، آیزوریسایکل پالایش نفت تهران که با فشار قابل توجه تقاضا مواجه بود، رقابت قیمتی ۲۶/۵ درصدی را تجربه کرد و در نهایت با نرخ ۱۴۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شد. در مجموع، معاملات این هفته نشان می‌دهد که وجود کسری عرضه لزوماً به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر نشده و در میان عرضه‌های مورد بررسی، تنها در عرضه پالایش نفت تهران، فشار بالای تقاضا در قالب افزایش نرخ معامله نسبت به قیمت پایه منعکس شده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات آیزوریسایکل در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ از تفاوت قابل توجه شرایط عرضه و تقاضا میان مبادی عرضه حکایت دارد؛ به گونه‌ای که در حالی که آیزوریسایکل پالایش نفت اصفهان و تهران با کسری عرضه مواجه بودند، شدت فشار تقاضا در این دو عرضه یکسان نبود و تنها در پالایش نفت تهران، این فشار به شکل گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ معامله منجر شد. در مقابل، عرضه پالایش نفت اصفهان علی‌رغم وجود کسری، در سطح قیمت پایه انجام شد و در پالایش نفت تبریز نیز مازاد عرضه و ضعف تقاضا به معامله در سطح قیمت پایه انجامید. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، صرف وجود کسری عرضه برای ایجاد فشار قیمتی کافی نبوده و شدت تقاضای مؤثر و میزان رقابت میان متقاضیان، عامل تعیین کننده تری در انعکاس عدم تعادل بازار در قیمت معاملات بوده است.

۵. حلال‌ها

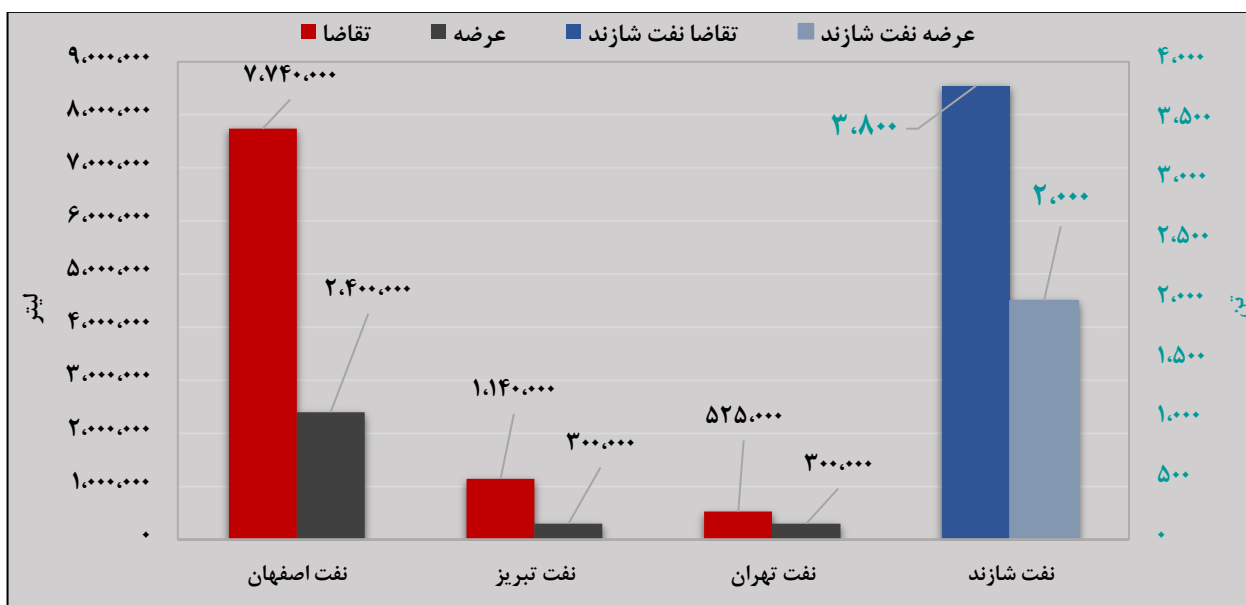
حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. حلال ۴۰۲

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط چهار پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت تبریز و پالایش نفت تهران عرضه شد. در میان عرضه‌های انجام شده، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند با عرضه ۲ هزار تن، بیشترین حجم عرضه حلال ۴۰۲ را به خود اختصاص داد و پس از آن، پالایش نفت اصفهان با عرضه ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) در رتبه بعدی قرار گرفت. در سمت تقاضا، بیشترین میزان تقاضای ثبت شده برای حلال ۴۰۲ مربوط به پالایش نفت اصفهان بود که به ۷ میلیون و ۷۴۰ هزار لیتر (معادل ۵ هزار و ۹۹۹ تن) رسید. مقایسه حجم عرضه و تقاضا نشان می‌دهد که عرضه هر چهار پالایشگاه در هفته مورد بررسی با کسری مواجه بوده و هیچ یک نتوانسته‌اند به طور کامل تقاضای ثبت شده برای عرضه خود را پوشش

دهند. در این میان، بیشترین کسری عرضه مربوط به پالایش نفت اصفهان با ۴ هزار و ۱۳۹ تن بوده است؛ به گونه‌ای که عرضه این شرکت در مقابل تقاضای قابل توجه ثبت شده، تنها توانست حدود ۳۱ درصد از تقاضا را پوشش دهد. بر این اساس، معاملات حلال ۴۰۲ در هفته پنجم شهریورماه با غلبه تقاضا بر عرضه در تمامی مبادی عرضه و شکل گیری کسری در هر چهار عرضه همراه بوده است.

شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

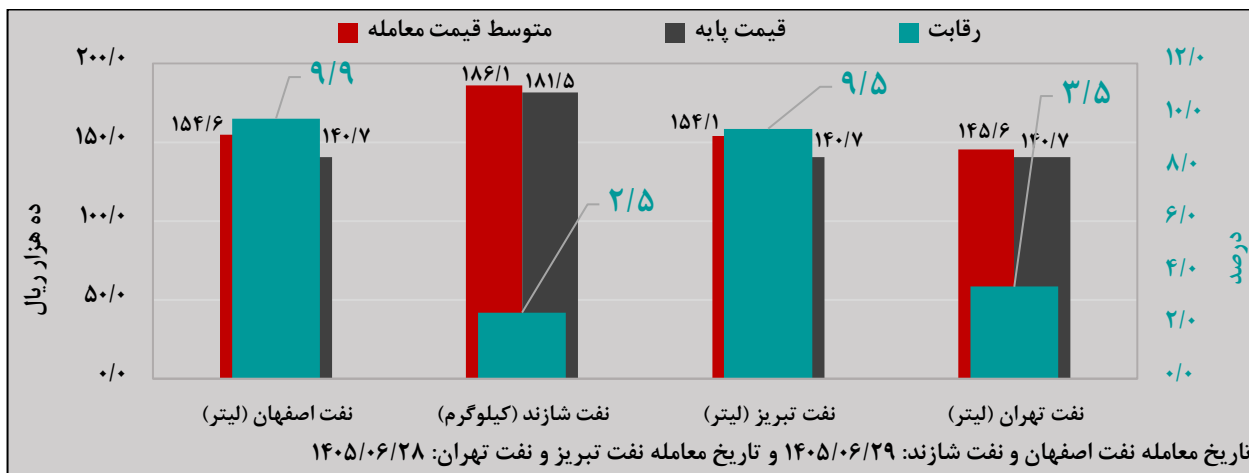

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی متوسط قیمت معاملات و قیمت‌های پایه عرضه حلال ۴۰۲ در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به فشار تقاضای ایجادشده در هر چهار عرضه پالایشگاه‌های اصفهان، امام خمینی (ره) شازند، تبریز و تهران، تمامی عرضه‌ها با رقابت قیمتی مثبت همراه بوده و در نهایت با قیمتی بالاتر از نرخ پایه عرضه معامله شده‌اند. در این میان، پالایش نفت اصفهان که با بیشترین فشار تقاضا و کسری عرضه مواجه بود، بالاترین میزان رقابت قیمتی را نیز به ثبت رساند؛ به گونه‌ای که حلال ۴۰۲ این شرکت با ۱۰ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۵۴ هزار و ۶۰۰ تومان به ازای هر لیتر، معادل ۱۹۹ هزار و ۵۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم، در بورس انرژی ایران معامله شد.

در مجموع، رفتار قیمتی حلال ۴۰۲ در هفته پنجم شهریورماه نشان می‌دهد که برخلاف هفته گذشته، فشار تقاضا در تمامی عرضه‌های مورد بررسی به شکل گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه منجر شده است. همچنین، در عرضه پالایش نفت اصفهان، شدت بیشتر فشار تقاضا و کسری بالاتر عرضه با رقابت قیمتی بیشتری همراه بوده است؛ موضوعی که نشان می‌دهد در این هفته، عدم تعادل میان عرضه و تقاضا علاوه بر محدود کردن میزان پوشش تقاضا، در سطح قیمت معاملات نیز انعکاس یافته است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی خلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

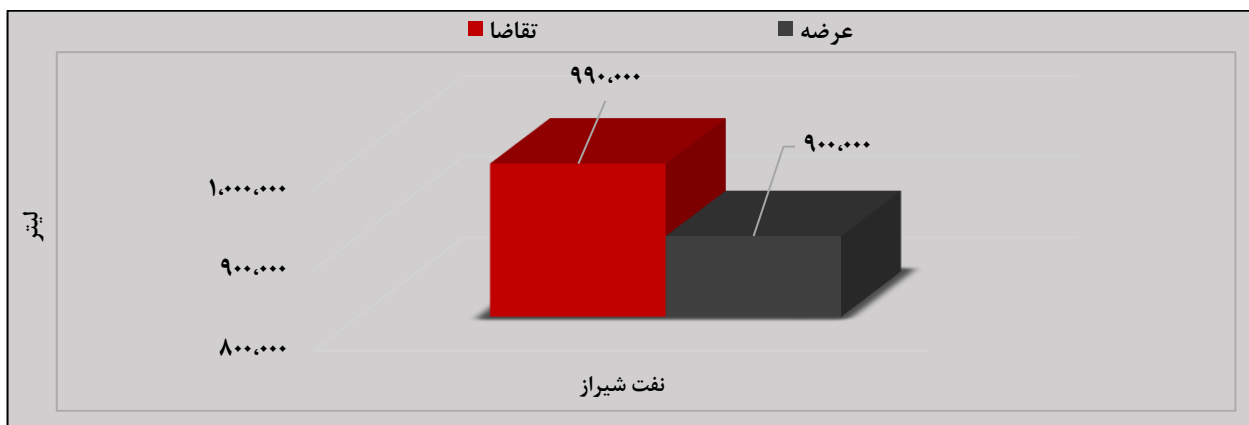

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۴۰۴. ۵-۲

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، خلال ۴۰۴ در بورس انرژی ایران توسط شرکت پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه ۹۰۰ هزار لیتر خلال ۴۰۴ (معادل ۶۹۸ تن) عرضه کرده است که در مقابل آن ۹۹۰ هزار لیتر (معادل ۷۶۷ تن) تقاضا به ثبت رسیده است. بر این اساس، عرضه خلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز با ۹۰ هزار لیتر کسری عرضه، معادل ۶۹ تن، مواجه بوده است.

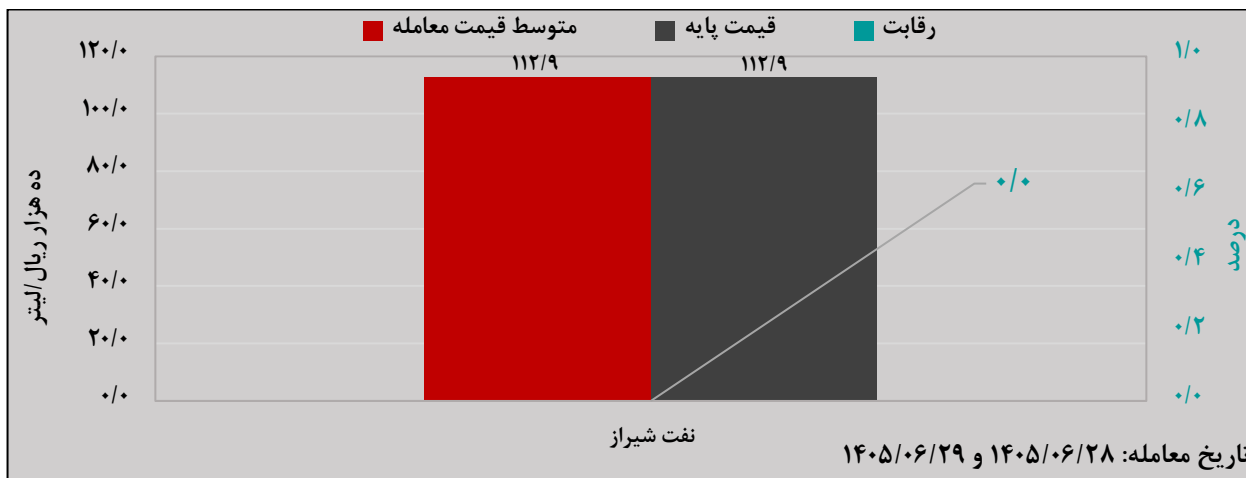
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه خلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز نشان می‌دهد که با توجه به محدود بودن فشار تقاضا برای این محصول، رقابت قیمتی شکل نگرفته است؛ به گونه‌ای که خلال ۴۰۴ در قیمت پایه عرضه، معادل ۱۱۲ هزار و ۹۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۱۴۵ هزار و ۷۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم)، معامله شده است. بر این اساس، رقابت قیمتی این محصول در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ صفر درصد بوده و محدود بودن فشار تقاضا، مانع از افزایش قیمت معامله نسبت به نرخ پایه عرضه شده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی حلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

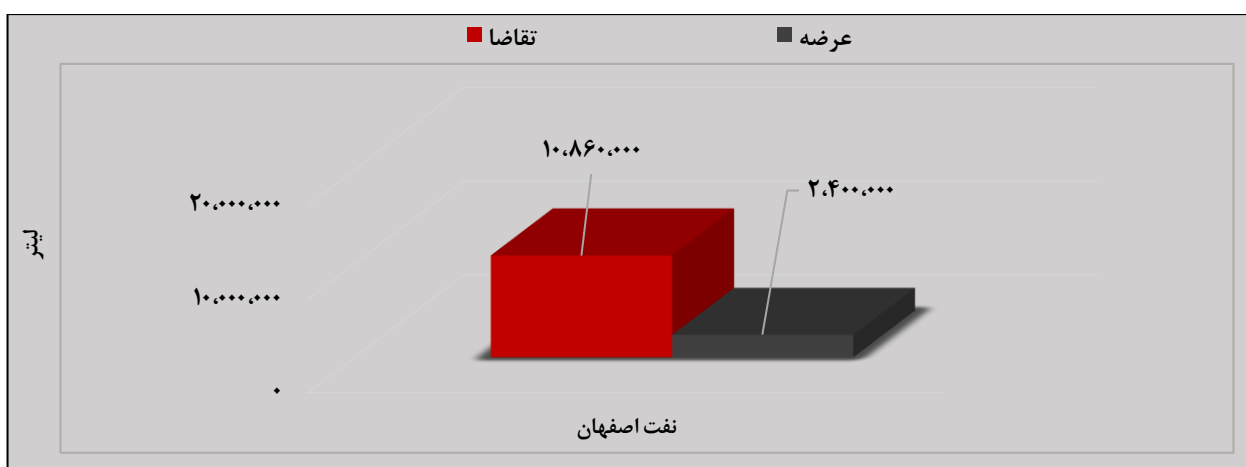
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۳. حلال ۵۰۲

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) حلال ۵۰۲ عرضه کرده است.

در سمت تقاضا، برای حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان ۱۰ میلیون و ۸۶۰ هزار لیتر (معادل ۸ هزار و ۴۱۷ تن) تقاضا به ثبت رسید که به مراتب بیشتر از حجم عرضه این محصول بوده است. مقایسه حجم عرضه و تقاضا نشان می‌دهد عرضه حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان با کسری قابل توجه ۶ هزار و ۵۵۷ تنی مواجه شده است؛ به گونه‌ای که حجم عرضه تنها توانسته حدود ۲۲ درصد از تقاضای ثبت شده برای این محصول را پوشش دهد. بر این اساس، معاملات حلال ۵۰۲ در هفته پنجم شهریورماه با محدودیت قابل توجه عرضه در برابر تقاضای ثبت شده همراه بوده است.

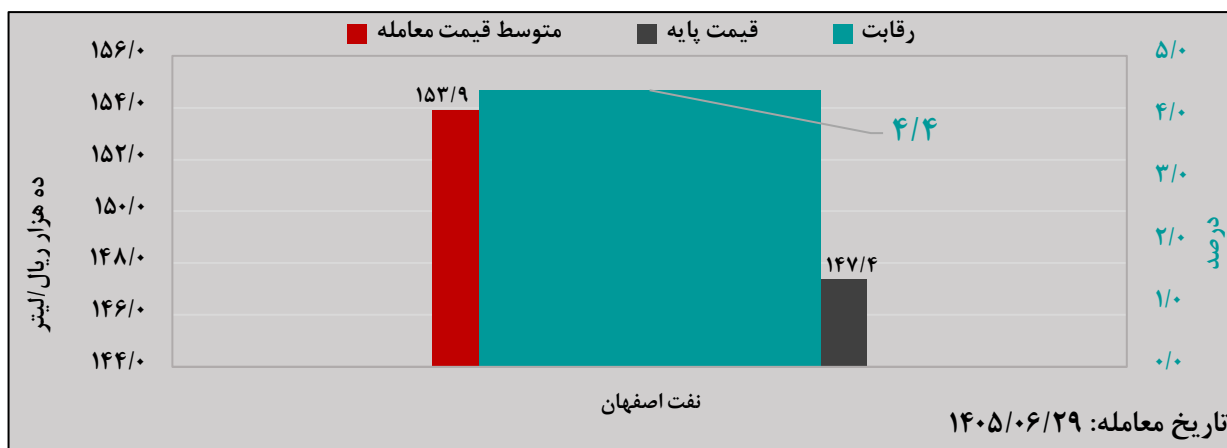
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، مقایسه قیمت پایه و متوسط قیمت معاملات حلال ۵۰۲ در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضای بسیار بالا برای حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان به شکل گیری رقابت قیمتی در معاملات این محصول منجر شده است؛ به گونه‌ای که حلال ۵۰۲ این شرکت با ۴/۴ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۵۳ هزار و ۹۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۱۹۸ هزار و ۶۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) در بورس انرژی ایران معامله شد. بر این اساس، برخلاف هفته چهارم که حلال ۵۰۲ پالایش نفت اصفهان در سطح قیمت پایه معامله شده بود، در هفته پنجم افزایش قابل توجه تقاضا و شکل گیری کسری عرضه، به افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۲ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

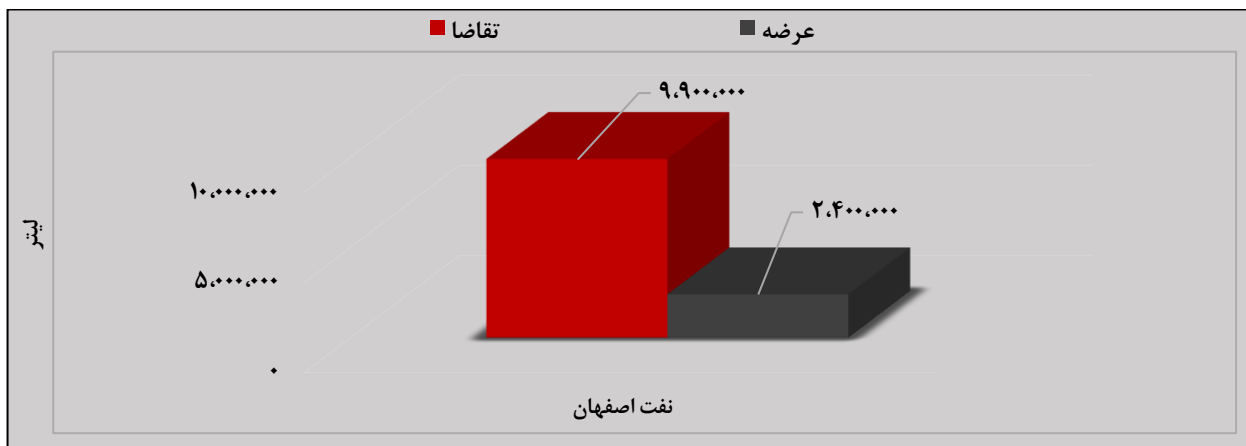
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۴. حلال ۵۰۳

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، حلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت اصفهان عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار لیتر (معادل یک هزار و ۸۶۰ تن) حلال ۵۰۳ عرضه کرده است.

در سمت تقاضا، برای حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان ۹ میلیون و ۹۰۰ هزار لیتر (معادل ۷ هزار و ۶۷۳ تن) تقاضا به ثبت رسید که به مراتب بیشتر از حجم عرضه این محصول بوده است. مقایسه حجم عرضه و تقاضا نشان می‌دهد عرضه حلال ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان با کسری قابل توجه ۵ هزار و ۸۱۳ تنی مواجه شده است؛ به گونه‌ای که حجم عرضه تنها توانسته حدود ۲۴ درصد از تقاضای ثبت شده برای این محصول را پوشش دهد. بر این اساس، معاملات حلال ۵۰۳ در هفته پنجم شهریورماه با محدودیت قابل توجه عرضه در برابر تقاضای ثبت شده و فشار تقاضا همراه بوده است.

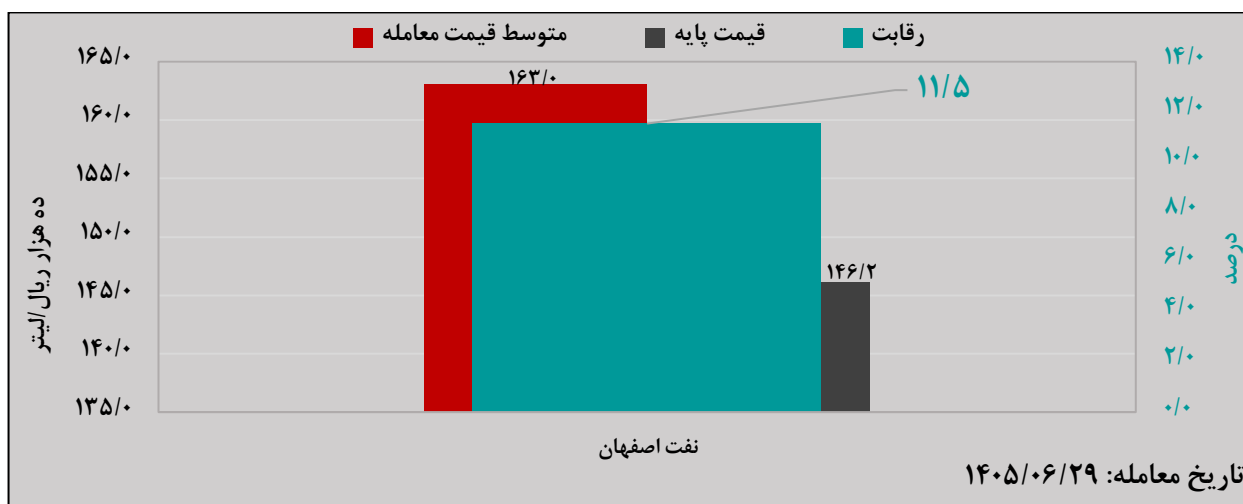
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، مقایسه قیمت پایه و متوسط قیمت معاملات حلال ۵۰۳ در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضای قابل توجه در عرضه پالایش نفت اصفهان به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شده است؛ به گونه‌ای که حلال ۵۰۳ این شرکت با ۱۱/۵ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۶۳ هزار تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۱۰ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) در بورس انرژی ایران معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، محدودیت قابل توجه عرضه در برابر تقاضای ثبت شده، علاوه بر ایجاد کسری عرضه و محدود کردن میزان پوشش تقاضا، به شکل‌گیری فشار قیمتی و افزایش نرخ معامله نسبت به قیمت پایه نیز منجر شده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۳ شرکت پالایش نفت اصفهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

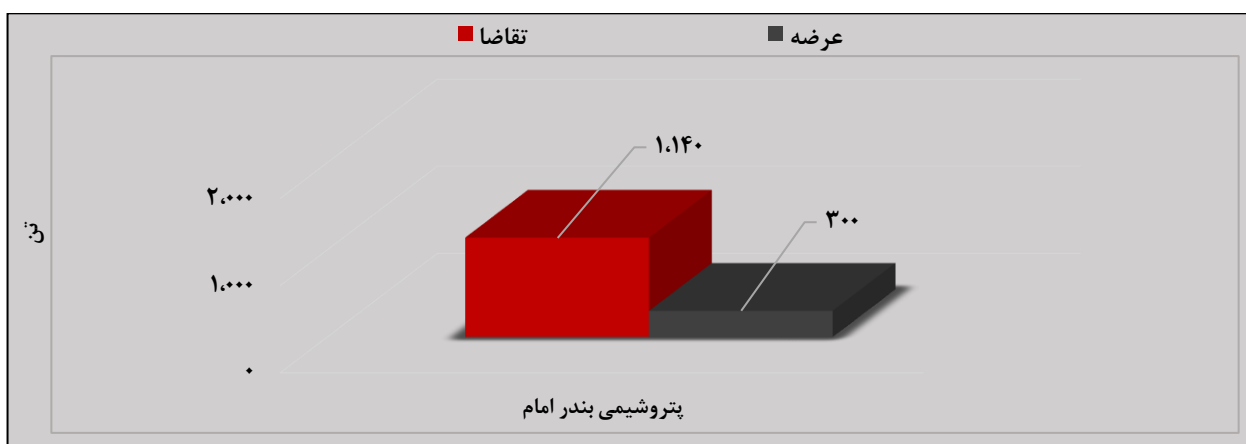
در مجموع، معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده غلبه فشار تقاضا بر عرضه در بخش عمده بازار است؛ به گونه‌ای که در حلال‌های ۴۰۲، ۵۰۲ و ۵۰۳، محدودیت عرضه در برابر تقاضای ثبت شده به شکل‌گیری کسری عرضه و در ادامه، افزایش نرخ معاملات نسبت به قیمت پایه منجر شده است. در این میان، حلال ۴۰۲

در تمامی مبادی عرضه با کسری و رقابت قیمتی همراه بود و در حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ نیز شدت بالای تقاضا و محدودیت عرضه، فشار قیمتی را به معاملات منتقل کرد. در مقابل، حلال ۴۰۴ با وجود ثبت کسری، به دلیل محدود بودن فشار تقاضا بدون رقابت و در سطح قیمت پایه معامله شد. بر این اساس، مهم‌ترین ویژگی معاملات این هفته، ارتباط میان میزان فشار تقاضا، کفایت عرضه و نحوه انعکاس عدم تعادل بازار در قیمت معاملات است؛ به گونه‌ای که در موارد دارای تقاضای مؤثر، محدودیت عرضه علاوه بر کاهش میزان پوشش تقاضا، به افزایش قیمت نهایی معاملات نیز منجر شده است.

۶. رافینیت

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، رافینیت در بورس انرژی ایران توسط پتروشیمی بندر امام عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۳۰۰ تن رافینیت عرضه کرده و در مقابل، ۱ هزار و ۱۴۰ تن تقاضا برای آن به ثبت رسیده است. در نتیجه، عرضه رافینیت پتروشیمی بندر امام با کسری ۸۴۰ تنی مواجه بوده است؛ به گونه‌ای که حدود ۷۴ درصد از تقاضای ثبت شده برای این محصول بدون پوشش باقی مانده است.

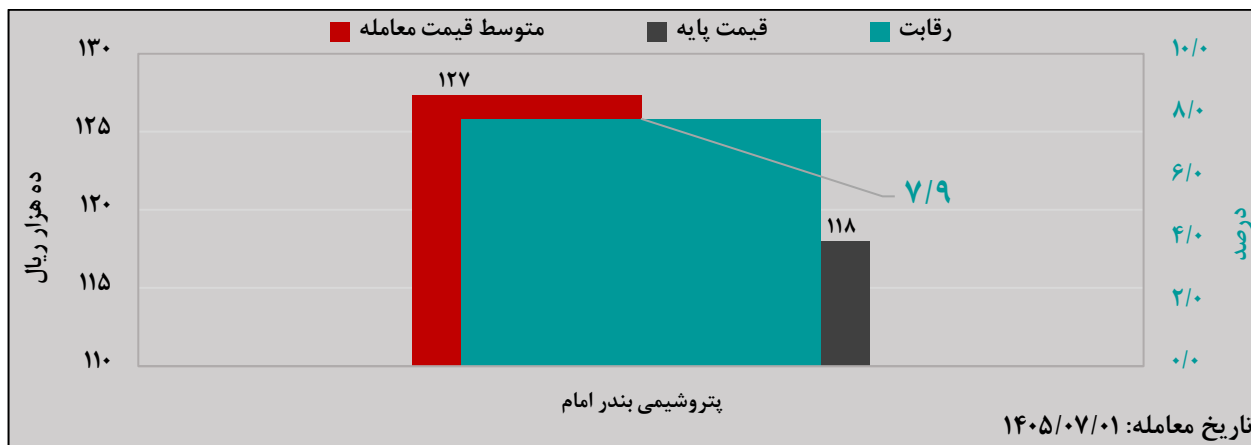
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای رافینیت شرکت پتروشیمی بندر امام؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و متوسط قیمت معامله رافینیت در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به فشار تقاضای قابل توجه برای عرضه پتروشیمی بندر امام، رقابت قیمتی برای این محصول شکل گرفته است؛ به گونه‌ای که رافینیت پتروشیمی بندر امام با ۷/۹ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۱۲۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شد. بنابراین، در هفته مورد بررسی، کسری عرضه و فشار بالای تقاضا علاوه بر محدود کردن میزان پوشش تقاضای ثبت شده، در افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه نیز منعکس شده است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی رافینیت شرکت پتروشیمی بندر امام؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، معاملات رافینیت در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده محدودیت عرضه در برابر تقاضای موجود و انتقال این عدم‌توازن به قیمت معاملات است؛ به گونه‌ای که عرضه محدود پتروشیمی بندر امام، بخش قابل توجهی از تقاضای ثبت‌شده را بدون پوشش باقی گذاشت و هم‌زمان فشار تقاضای موجود به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، محدودیت دسترسی به رافینیت در بورس انرژی ایران هم در میزان پوشش تقاضا و هم در سطح قیمت معامله انعکاس یافته است.

جمع‌بندی

معاملات هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ در گروه خوراک‌ها و محصولات مورد بررسی، از تفاوت معنادار وضعیت عرضه و تقاضا میان محصولات حکایت دارد. در برخی بازارها، مانند نفتای بلندینگ بندرعباس، بخشی از حلال‌ها و رافینیت، تقاضای ثبت‌شده از عرضه فراتر رفت و این عدم‌توازن در مواردی به رقابت قیمتی انجامید؛ در مقابل، برای MTBE و آیزوفید عرضه‌ای ثبت نشد. این گزارش که بر اساس داده‌های معاملاتی بورس انرژی تدوین شده، نشان می‌دهد که نوسانات قیمتی در این هفته تابعی مستقیم از میزان کسری عرضه و شدت رقابت خریداران در هر مبدأ تولیدی بوده است؛ به گونه‌ای که یکسان نبودن این پارامترها در پالایشگاه‌های مختلف، نتایج متفاوتی را در قیمت‌های پایانی رقم زده است. بررسی جزئیات این معاملات، تصویری روشن از چگونگی انطباق عرضه پالایشگاه‌ها با تقاضای بازار ارائه می‌دهد. در ادامه، وضعیت هر یک از شش گروه محصول به تفکیک جمع‌بندی می‌شود.

۱. نفتا

معاملات نفتا در این هفته میان دو عرضه‌کننده رفتار متفاوتی داشت. بلندینگ نفتای پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۱۰ هزار تن در برابر تقاضای ۲۴ هزار و ۱۷۵ تن، با کسری ۱۴ هزار و ۱۷۵ تنی مواجه شد و رقابت ۱۱/۸ درصدی، نرخ معامله را به ۱۸۸ هزار تومان به‌ازای هر کیلوگرم رساند. در مقابل، عرضه ۵ هزار تنی نفتای سنگین پالایش نفت شیراز با تقاضایی برابر با حجم عرضه روبه‌رو شد و بدون رقابت، در قیمت پایه معامله شد. بنابراین، در بازار نفتا فشار تقاضا و افزایش قیمت به عرضه بندرعباس محدود بود و عرضه شیراز با تناسب کامل عرضه و تقاضا همراه شد.

۲. MTBE

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، هیچ شرکتی MTBE را در بورس انرژی ایران عرضه نکرد؛ بنابراین، برای این محصول معامله‌ای ثبت نشد و امکان ارزیابی وضعیت عرضه، تقاضا و قیمت آن در این هفته وجود ندارد.

۳. آیزوفید

در هفته مورد بررسی، آیزوفید نیز در بورس انرژی ایران عرضه نشد. در نتیجه، داده‌ای از معاملات این محصول برای سنجش میزان عرضه و تقاضا یا تغییرات قیمت در دسترس نیست.

۴. آیزوریسایکل

بازار آیزوریسایکل با تفاوت در وضعیت عرضه و تقاضای سه پالایشگاه عرضه‌کننده همراه بود. پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران با کسری عرضه مواجه شدند، اما رقابت قیمتی فقط در عرضه پالایش نفت تهران شکل گرفت؛ این عرضه با تقاضایی معادل ۳/۵۵ برابر حجم عرضه، رقابت ۲۶/۵ درصدی و نرخ معامله ۱۴۹ هزار تومان به‌ازای هر کیلوگرم را ثبت کرد. آیزوریسایکل اصفهان، با وجود کسری عرضه، در قیمت پایه معامله شد و عرضه پالایش نفت تبریز نیز با مازاد عرضه و بدون رقابت در همین سطح قیمتی به فروش رسید. در نتیجه، در این هفته وجود کسری به‌تنهایی با افزایش قیمت همراه نبود و رقابت قیمتی در عرضه تهران مشاهده شد.

۵. حلال‌ها

در گروه حلال‌ها، حلال ۴۰۲ در هر چهار مبدأ عرضه‌شده با کسری و رقابت قیمتی همراه بود؛ حلال ۵۰۲ و ۵۰۳ پالایش نفت اصفهان نیز به‌ترتیب با کسری عرضه ۶ هزار و ۵۵۷ تنی و ۵ هزار و ۸۱۳ تنی مواجه شدند و هر دو بالاتر از قیمت پایه معامله شدند. در مقابل، حلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز با کسری محدود ۶۹ تنی، بدون رقابت و در قیمت پایه به فروش رسید. بنابراین، افزایش قیمت در این گروه عمدتاً در عرضه‌هایی مشاهده شد که فشار تقاضا و محدودیت عرضه بیشتری داشتند، در حالی که کسری محدود حلال ۴۰۴ به رقابت قیمتی منجر نشد.

۶. رافینیت

رافینیت پتروشیمی بندر امام با عرضه ۳۰۰ تن در برابر تقاضای ۱ هزار و ۱۴۰ تن، با کسری ۸۴۰ تنی مواجه شد و حدود ۲۶ درصد از تقاضای ثبت‌شده را پوشش داد. این عدم‌توازن در قیمت معامله نیز منعکس شد و محصول با رقابت ۷/۹ درصدی، به نرخ ۱۲۷ هزار تومان به‌ازای هر کیلوگرم معامله شد. در نتیجه، عرضه محدود رافینیت هم میزان پوشش تقاضا را کاهش داد و هم به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه انجامید.

مجموع داده‌های هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد وضعیت بازار محصولات مورد بررسی یکسان نبوده است: برای MTBE و آیزوفید عرضه‌ای ثبت نشد؛ در نفتا، رقابت قیمتی به بلندینگ بندرعباس محدود ماند؛ در آیزوریسایکل، با وجود کسری عرضه در دو مبدأ، رقابت فقط در عرضه پالایش نفت تهران شکل گرفت؛ و در حلال‌ها و رافینیت، محدودیت عرضه در چند محصول با رقابت و افزایش قیمت همراه شد، هرچند حلال ۴۰۴ با کسری محدود در قیمت پایه معامله شد. بر این اساس، در معاملات این هفته، رابطه میان کسری عرضه و افزایش قیمت در همه محصولات یکسان نبود و شدت تقاضای ثبت‌شده و شرایط هر عرضه‌کننده، در نحوه انعکاس عدم‌توازن بازار در قیمت معامله تفاوت ایجاد کرد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>